

בעזהש"ת

קונטרס

דברות קודש

דברי אלקים חיים, שיחות קודש והליכות חיים
ממשנתו הטהורה של
כ"ק מרן אדמו"ר זצלה"ה

פרשת מקץ - חנוכה
גליון תתקסא - שנת תשפ"ד

"וכמו"כ אבקש מכל אלו הלומדים דברי תורה שלי שיזכרו אותי לטובה
ויכוזו בשעת הלימוד לעילוי נשמותי בחדר זרחמים" (מהד"ר הצואה הקדושה)

התודה והברכה לידידינו הנכבדים התורמים בעין יפה למען הוצאת הגליון

הנה"ח החפץ בעילום שמו הי"ו
לזכר נשמת
כ"ק מרן אדמו"ר זצללה"ה
בעל הישועות משה' זי"ע

הרה"ג חיים בעק שליט"א
לע"נ הוריו
הרה"ח יעקב נטע ב"ר אשר אנשיל ז"ל
נלב"ע כ"ה אדר"ב תשע"ז
מרת חנה לאה בהרה"צ ר' ישראל אריה ע"ה
אדמו"ר מפרמישלאן לונדון
נלב"ע כ"ב טבת תשע"ד

הנה"ח ישראל ד. ג. שיטון הי"ו
קרית ויזניץ
להצלחה בכל הענינים

לע"נ
הרה"ח לוי ב"ר משה ז"ל
נלב"ע כ"א מנחם אב תשס"ה
זוגתו מרת פערל ב"ר שלמה ע"ה
נלב"ע ב' ניסן תשס"ז

לע"נ
הרה"ח אברהם ב"ר ישראל שמעון ז"ל
נלב"ע י"ג תמוז תש"מ
זוגתו מרת גאלדא ב"ר מתתיהו ע"ה
נלב"ע י"ט תשרי תשנ"ט

הר"ר יוסף יעקב ברגר הי"ו לע"נ אביו הרה"ח יהושע ב"ר צבי אביגדור ז"ל	התודה והברכה להנהלת איגוד מוסדות ויזניץ בארה"ק על הסיוע לאיתור והקצאת משאבים	הר"ר יוסף מכלוביץ הי"ו לע"נ אביו הרה"ח יחיאל מיכל ז"ל ב"ר יהושע זאב ז"ל
הר"ר זעליג צבי אנגלשטיין הי"ו לע"נ אביו הרה"ח ישראל חיים ז"ל ב"ר אברהם שמואל הכהן ז"ל	לע"נ הגה"ח ר' שלמה זלמן ב"ר פסח ז"ל שלומוביץ הונצח ע"י יוצ"ח שיחיו	הר"ר ישראל מאיר ברוס הי"ו הר"ר יצחק שמחה ברוס הי"ו לע"נ אביהם הרה"ח משה יעקב ז"ל ב"ר אברהם בנימין ז"ל
הר"ר יונה בנימין כץ הי"ו הר"ר שלמה כץ הי"ו לרגל שמחת הולדת הנכד - הבן למז"ט ובשעטומ"צ	הר"ר מאיר אלפנט הי"ו הר"ר אברהם אריה אלפנט הי"ו לרגל שמחת הולדת הנכד - הבן למז"ט ובשעטומ"צ	הר"ר חיים וייס הי"ו לרגל שמחת נישואי הבת למז"ט ובשעטומ"צ
הר"ר יחזקאל שאול מרמורשטיין הי"ו לרגל שמחת הולדת הנכדים למז"ט ובשעטומ"צ		

יוד"ל ע"י מכון 'אור פני משה' ויזניץ

רח' צמח צדיק 12 ק. ויזניץ | ת.ד. 4009 כ"ב | טל: 03-6749736 | פקס: 1533-6749736
לדרישת הספרים שכווצאת המכון, ניתן לפנות למשרדנו, או לנציגינו בריכוזי אנ"ש

כל הזכויות שמורות

לתרומות: 03-7630585 שלוחה 2520 או בעמדות נדרים פלוס ע"ש 'אור פני משה'

נרפס באישור ועדת הרצאה לאור' שע"י כד"ץ דקהלתנו הק'

דברי אלקים חיים

ליל שב"ק מקץ - חנוכה תשנ"ט

התורה "וידעת היום", להיות ממארי לחושבנא המפשפשים צמעשיהם יום יום לדעת מה פעל ומה חדל, וממילא והשבת אל לצבך כאמור. ולשם זה נשנית וחזרת ונשנית התגלות האור הגנוז בכל שנה ושנה, להרגיל מחשבת בני אדם לחשבון הנפש צתמידות (עי' תורת חיים תרומה ד"ה ועשית, ענין אור הגנוז לחשבון הנפש), כי אז יש תקוה שלא יפגום מעשיו.

וידה"י עהאזה"כ מס' ל"ו הרומז לנרות החנוכה שמספרם ל"ו, מקץ מלשון וייקץ יעקב משנתו (לעיל כח, טז), ימים רמים אלה בהם מדליקים בני ישראל את נרות החנוכה מקיאים אותם משנתם בעולם הזה, לעורר דעתם לחשוב אולי יש לשנות כמה מדרכיהם ואורחותיהם ולתקנם. צפרט יש לצדוק ולצקר מלצו בשמירת היסוד, ש'נתים' ימים' הס"ת גימ' יסו"ד, והר"ת מס' ש"י רומז לבחי' לדי"ק ע"ד (סו"מ עוקצין) עתיד הקצ"ה להנחיל לכל לדיק ולדיק ש"י עולמות, יראה צנפשו אס היסוד קדוש בבחי' לדיק. מדת השמחה היא שמירה מעולה מפגם חטא הידוע, מ'קץ ש'נתים ימים הר"ת עה"א גימ' שמח"ה, היא רפואה ותיקון לנפש האדם אף אם יצרו התגבר עליו, נתפס בידיו והכשילו, בכח השמחה יזכה להנצל ממנו ולהמלט על נפשו ולשוב צתשובה שלמה.

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על היאר (מא, א). צימי החנוכה מתעוררים ימי צריחת העולם ונתינת התורה, האור המתגלה בנרות החנוכה הוא האור ששימש לאדם הראשון ל"ו שעות בששת ימי צראשית וגנוז בתורה, כדאיתא בבבלי יששכר בשם הרוקח, וכן איתא שם בשם מהר"פ מקארעץ זלוק"ל אשר ל"ו נרות חנוכה הם נגד ל"ו מסכתות שבש"ס - אור התורה (עיי"ש כסלו טבת ג, יב). ימי הצריחה הם ימי עליה - תיקון השלם. והנה אהמו"ר זללה"ה אמר פי' הגמ' (שבת כא:): נר חנוכה אסור להשתמש לאורה, "אסור" מלשון קשור מתיר אסורים, "להשתמש" מלשון שמש, מ'איז געבונדן זיך נו דערווארעמען ציי דעם אור פון די נרות חנוכה, וצהאיר עלינו אור ימים מקדם תפעם רוחנו בקרבנו לשוב צתשובה שלמה לפניו יתברך, מתתיה"ו גימ' רא"ש השנ"ה (בני יששכר שם, י), ימי תשובה.

ויסוד התשובה הוא חשבון הנפש, להתבונן צמעשיו לידע הטובים המה אס לאו, כי לפעמים נדמה לו לאדם שהולך בתומו, שצע רלון ונחת מהתנהגותו ואינו מרגיש חסרון צנפשו, לולי היה עושה חשבון הנפש, היו מתגלים לנגד עיניו מומי נפשו, וכן איתא באור החיים הק' פי' הפסוק (דברים ד, לט) וידעת היום והשבת אל לצבך, אותה

זמעשיו, אס הם זהרעה ממס, או להיטיב לא ידעו, שמעשיו הטובים חסרים עדיין שלמות, כי רק אז יוכל לחזור בתשובה רצויה לפני המקום ב"ה. והנה סגולה נפלאה לחשבון הנפש היא טבילה במקוה הממשך טהרה וזיכוך לנפש ולגוף גם יחד, ואז נפשו מוכנה לחשבון הנפש, ולשם זה מקו"ה נוט' ה'יום ק'צר ו'המלאכה מ'רובה (ע' עטרת ישועה לעיו"כ ד"ה אז"ל), ע"י טהרת המקוה יהא קוצר מעשיו יום יום, ויתזכר לו כי עדיין מלאכה מרובה לפניו, והנותן דעתו ולצו לכך ימהר לשפר ולהנדיק מעשיו ודרכיו, וז"ל ופרעה' חלס' ס"ת מ"ה - חשבון הנפש כנ"ל, ענין נשגב זה ו'הנה ע'מד ע'ל ה'יאר ר"ת גימ' מקו"ה, תלוי בהמשכת טהרה על נפשו בטבילתו, ואז יומתקו הדינים בחסדים ע"י המקוה, וכדאיתא בשם הרצי ר' צער זי"ע עה"פ (תהלים מד, כז) קומה עזרתה לנו, קומ"ה א"תון מקו"ה, לנ"ו גימ' אלקי"ם - מדת הדין, המקוה עזר ומושיע ומגן בעדנו ממדת הדין מתוחה (הוצא בעטרת ישועה שם).

נתאמץ נח להתקדש ולשוב בתשובה שלמה להתקשר ולהתאחד א"תו יתצרך, ואז יגמור השי"ת החתימה בעדנו לטובה, כל החולים יתרפאו, והצריאים יתמיד השי"ת צריאותם השלימה, גם פקידת עקרות מתעוררת בימי החנוכה כצראש השנה שנפקדו שרה רחל וחנה (ר"ה יא.) כדאיתא בצני יששכר (שם י), ימלא ה' משאלות לצ בניו בכל עניניהם במדה טובה, ונזכה לציאת גואל נדק במהרה בימינו אמן.

ופרעה' חלס' ס"ת מ"ה, תנאי לתשובה הוא חשבון הנפש לשפוט את נפשו לראות אס הרע זמעשיו, וגם את מעשיו הטובים יעביר תחת שבט זקורתו, יתזונן זיראתו תפלתו שבתו, והנה רומז לש"ק, ה'שבת נ'ועם ה'נשמות ר"ת הנ"ה, יזדוק אס מתעוררים בצבו רגשי כיסופין לשבת קודש שהיא נועם לנשמתו. עמד רומז לתפלה - אין עמידה אלא תפלה (זרכות ו:), יזדוק כוונת לצו בתפלתו, האס מוסר נפשו לאלקים בשעה שעומד ומתפלל לפניו. על היאר, היא"ר א"תון ירא"ה, אס יראתו את ה' תמימה היא או רפויה ח"ו.

ולא יסתפק בזה, אלא יזדוק גם את שלמות בניו אחריו, עמד על היאר, ע"ל עה"א גימ' בני"ם, גם יראת לצם יזדוק האס פחד ה' לנגד עיניהם, וכן התפלה, כי"ד הם מתפללים, זאיו חזורה וזיכור המה מתאגדים להתפלל, האס יש בהם הכח להציא חמימות והתלהבות בכל בני החזרה, ומקבלין דין מן דין, או שנשארים אדישים וקרים ללא רגש של חמימות בתפלתם. ואס תעמיק מחשבה בכל הנ"ל אזי והשבת אל לצבך, ואל זה מסוגלים ימי החנוכה. וזוה אמרתי לפרש הפסוק (להלן פסוק ט) וידבר שר המשקים וגו' את חטאי אני מזכיר היום, א"ת חטא"י גימ' א"ך לו"ם קו"ל ממו"ן, אכין ורקין מיעוטין (ירושלמי זרכות פ"ט ה"ה), היום דא ראש השנה (זח"צ לז:), ונרמז בקריאת הפרשה שקוראים בימי החנוכה גמר החתימה מימים הנוראים, לרמז שנכון הוא להתעורר בימים אלה בתשובה תפלה וזדקה ע"י שיצין וידע כי ממעט הוא

טוב יום בחצריך

ימי זוהר במחיצת הקודש

כסלו - טבת תשנ"ה

הנכתב בבריאת האור - נכתב ד' תגין, ד"פ ט' עולה מס' ל"ו, נגד ל"ו נרות חנוכה בהם מתגלה אור כי טוב, אור הקדום. עוד איתא שם (יב) בשם הרה"ק מוהר"פ מקאריץ זי"ע, אשר ל"ו נרות הם נגד ל"ו מסכתות שבש"ס, להורות אשר האור הגנוז בתורה מאיר לאדם המדליק נרות הקדושים, חנוכה הוא זמן גמר החתימה, 'מתתיהו' גימ' רא"ש השנ"ה (ע' בני"ש שם, (א) אאמו"ר זי"ע פירש הנוסח (זמר הנרות הללו) 'וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו, 'שמונת ימי היינו ח"פ 'יום', גימ' חת"ם, אלו ליהודות ולהלל לשמך ר"ת אלו"ל, ע"כ. בימים אלה כאשר חותמים כל הימים הקדושים הנוראים שעברו עלינו לטובה וכל איש ואיש נתעלה במה שהוא מתעלה ונעשה בריה חדשה, אל להסתפק בחיי שעה, אלא יש לקבוע בנפש ההתעוררות וההארות שבימים האלו שחלפו, ולהדק מחשבתו בהם היטב, למען תתלווה איתנו התלהבות אש קודש של אותן ימים הנעלים על כל ימות השנה.

רבינו עורך בענין לימוד התורה ובתוך דברי הרמז בפסוק אמר: הלומד תורה מתוך דביקות בהקב"ה אלופו של עולם, הוא רעב לנרות חנוכה, ממתין ברעבון

שב"ק מקץ - ל בכסלו - א דר"ח טבת

בערב שבת הדליק רבינו נרות חנוכה בביתו נאוה קודש כנהוג, אחר עלה לבית המדרש כאשר בפתחו עברו לפניו אורחים רבים לברכת שלום עליכם.

אחר התפילה כאשר עברו לברכת א גוט שבת ניגש הרה"ח ר' ברוך הופמן להזכיר עצמו על חלישות כוחו, אמר לו רבינו, הרי יש לנו 'שבת חנוכה' וגם 'ראש חודש'...

אחר ניגש הגה"ח ר' מנחם מונדרי מירושלים ובישר שיש שינוי לטובה במצב הבריאות אצל האדמו"ר מתולדות אהרן [זצ"ל] הביע רבינו רצונו לשמוע בשורה משמחת לגמרי שיש כבר רפואה שלמה.

בעת עריכת השולה"ט נשא רבינו דברי אלקים חיים עה"פ (מא, לט) 'ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלקים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך', ופתח ואמר: בספה"ק "בני יששכר" (כסלו טבת ב, ח) מביא בשם הרוקח - שכל דבריו דברי קבלה - אשר בנרות חנוכה מתגלה אור נעלה, האור של ששת ימי בראשית שראה הקב"ה שאין כדאי לרשעים להשתמש בו וגנוז בתורה, על ט' של האור כי טוב -

במהרה, כל חשוכי בנים המייחלים לנשמה קדושה למלא את ביתם אורה יענם השי"ת במהרה משמי קדשו, ששון ושמחה ישיגונו ונס יגון ואנחה, ונזכה לביאת גואל צדק, ולהדליק המנורה בבית המקדש, בב"א.

בברכהמ"ז על הכוס נתכבד הרה"ג ר' מאיר שטרן אב"ד מירון.
בשולחן השני פתח רבינו בזמר 'ישמחו במלכותך' והניגון 'אז ביום השביעי'.

ביום השבת נתכבד הרה"ג ר' זאב ארנסטר לעבור לפני התיבה לתפילת חזרת הש"ץ בשמו"ע של שחרית.

אחר התפילה ערך רבינו קידושא רבה בהיכל הישיבה לכבודם של האורחים, ואמר רבינו בנועם שיח: אבי הק' מפרש הכ' בפרשתן (מג, יא) 'מעט צרי מעט דבש', 'צרי אתוון יצר. ואפ"ל פי' 'מעט' עפ"י דברי זקני הק' ה"אמרי נועם" (לקוטים לפר' בלק ועוד) במשמעות תיבת 'מעט', שישנם שלשה זמנים בחיי האדם, תחילה הוא תקופת ע', היינו ערב. ילד אוהב תאוות עולם הזה. מ' היינו מועיל, כלומר דברים שיש בהם תכלית, עניני עולם הזה, א קלענערע דירה א גרעסערע דירה, א קלענערער עושר א גרעסערער עושר. ט' היינו טוב, 'אין טוב אלא תורה' (ע"ז יט:), וזהו 'טעמו וראו כי טוב ד'" (תהלים לד, ט), קחו רק את האות ט', שרומז לטוב, היינו תורה כאמור. ואלו הם דברי בלק לבלעם (כב, ה) 'הנה עם יצא ממצרים', 'עם' נוט' 'ערב מועיל', רומז לעניני עולם הזה, ועל הדבר הזה חשב בלק שבגינינו יוכל לקלל ח"ו את בני ישראל, ולפיכך 'לכה נא ארה

ובצמאון נפש, יושב ומצפה מתי יבא לידו ויקיימנו למען יופיע עליו אותו האור הנערב, האור האלקי הגנוז בתורה שלומדה בדביקות נפלאה, ולאורו יסע וילך, וכאשר יזכה ליהנות מאורה שוב לא יערב עליו שום אור מדומה מגשמיות חומריות תענוגי עוה"ז השפל, הוא יהא כופה את יצרו, יצר התאוות, ומכניעו תחת סטרא דקדושה, אלקותו ית"ש, בהלו נר אור הגנוז הנשגב עלי ראשו, וממילא בא 'אל יוסף', לקדושת היסוד קדושת יוסף, בחי' צדיק יסוד עולם, יען טיהר את עצמו מכל הבלי עוה"ז כאמור.

בימי החנוכה זמן חתימת ימים הנוראים בהם מרבים ישראל קדושים בתשובה בתפלה ובצדקה, זוכים להתעלות רוחנית לאור השי"ת אור התורה המביא את האדם למאס ולדחות כל תאוה גופנית. הנבון והחכם משכיל לדעת כיצד להשתמש בדברים המותרים, להתנהג בהם בפרישות ולא יקח מהם יותר מכדי ההכרח לקיום העולם, מקדש עצמו בהם למען לא יבא לאיסורים ח"ו, שאז ימנע מלהרגיש קרבת אלקים אשר לו טוב מאד, ערבה עליו ומחיה בה את נפשו, וכדאיתא ב"ראשית חכמה" (תוצאות חיים אות קמה) אשר הפורש עצמו משערי היתר לא יבוא לידי איסור ח"ו, כי אם הוא זהיר מלשקוע אפילו בהיתר כ"ש שיהא זהיר מלהיכשל באיסור ח"ו, ואז נחתם בחתימה טובה לרחמים ולרצון. תסתלק מדת הדין ובמקומה יבואו רחמים גמורים למלא את המח בשמחה וגיל, בני ישראל מוקפים תלאות צרות ועגמת נפש ר"ל, ישנם חולים שאין בידי בשר ודם תרף למזורם, ורק הבורא כל עולמים הכל יכול ישלח עזרו מקודש לרפאותם ברפואה שלימה

הלא זהו בלבול המוח. היצר מבלבל את המוח. כל יום הוא מוציא עיתון חדש. פעם סיפר לי מאן-דהו 'חדשות', ואמרתי לו שלא שמעתי מזה. שאלני הלה בתמהון, מה? הרבי לא שמע מזה? עניתי לו: לא, לא שמעתי מזה. שאל אותי הלה: והרי כולם יודעים מזה, והיתכן שהרבי לא שמע על כך, אמרתי לו אינני קורא עיתונים, ומהיכן אדע, וגם לא מספרים לי את החדשות. ואמרתי לו: אומר לך הרבה דברים חדשים שהנך לא יודע, בעסערע זאכן, אנדערע ענינים, 'חדשים' ממש, חדשים לבקרים, ואומר לך חדשות בכל יום ולכל ימות החיים.

אחר הקידוש כאשר פגש רבינו את הר"ר יצחק זומר מבת ים אמר לו בענין הכנה לתפילה כהמשך לדברים הנ"ל 'ס'איז א אנדערע בנזין'.

במוצ"ש בדרך לביתו נאווה קודש שאל רבינו את הר"ר יצחק זומר אודות מקום מגוריו, העיר בת ים, וכשאמר שהוא מגיע הנה כדי לקחת 'דלק' לכל הזמן, שאל רבינו אם אינו יכול לקנות דלק כפי שמוכרים ברחוב, אמר ר' יצחק שכוונתו לסוג 'דלק' אחר, נענה רבינו, אכן בדבר זה אתה צודק, ה'דלק' שרוכשים כאן אינו הדלק שמוכרים ברחוב.

במוצאי שבת נכנס רבינו להדלקת נר חנוכה בשעה תשע. שרו תחילה הניגון 'לעשות רצונך'. בסיום הורה רבינו לזמר משיח'ס ניגון.

יום א פר' ויגש - א בטבת - ב דר"ח

רבינו התפלל תפילת שחרית בבית המדרש ועבר לפני התיבה הרה"ח ר'

לי את העם הזה' (שם ו), ויענהו בלעם, הנך טועה בדבר, 'מה טבו אהליך יעקב' (שם כד, ה) ישראל נאחזים במדת הטוב, בתורה ובתפילה - כי טוב ה', לא במדת ערב ומועיל, ושוב אין מקום לקללה שתחול עליהם.

והמשיך רבינו בדבריו בענין התפילה וההכנה אל התפילה ואמר: נכנס אלי פעם ראש ישיבה ואמר לי אודות בחור השייך לחצר ויזניץ [הלומד בישיבתו]: 'ער איז א קאלטער בחור', ער איז א ויזניצער א מודערנער. אמרתי לו לאותו ראש ישיבה: האם יש לך רכב, והשיב לי בחיוב. שאלתי: אתה מכניס בו דלק? ואמר לי: כמובן. הרי בלי דלק הרכב אינו נוסע. ובכן אמרתי לו: אז מ'לייגט נישט אריין בנזין פארן דאווענען זעהט עס אזוי אויס. ואני כבר שאלתי קודם לכן את הבחור מתי הוא קם? וענה לי בשעה 6:30. שאלתי מתי הוא עומד להתפלל. והשיב: בשעה שבע. שאלתי: מיט איין האלבע שעה ערלעדיגסטע אלעס? א מקוה, מיט א בלעטל גמרא, פרק משניות, א קפיטל תהילים, א חובות הלבבות.

זוכר אני עדיין יהודי מארמראש, גם היהודים הפשוטים, כאלו שאינם רב, לא מגיד שיעור ולא כולל יונגערמאן, אך כבר עמדו על רגליהם מדי יום באשמורת הבוקר בשעה ארבע. התכווננו לתפילה בלימוד דף גמרא, זיך אויס געוויינט דאס הארץ ביי א קפיטל תהילים, געלערנט חובת הלבבות, ראשית חכמה. גם כאן בישיבתנו מתפללים אכן בשעה שמונה, אבל בשעה שש כבר יושבים ללמוד.

אכן ישנם אנשים שהדבר הראשון שעושים בבוקר הוא קריאת העיתונים,

דברות קודש

קודם תפילת מעריב בביתו נאוה קודש יצא רבינו כמדי יום לראות בהדלקת נרות בית הכנסת על ידי הרה"ח ר' דוד לייב שווארץ. בסיום איחל רבינו 'לשנה הבאה בבית המקדש' והוסיף בצחות [בלשון הק'] שבהדלקת הנרות בבית המקדש אין מפריעים בעת הדלקת הנרות...

אחר תפילת מעריב עלה רבינו לבית המדרש, ושרו לפני הדלקת הנרות 'לעשות רצונך'. באמצע אמירת 'ויהי נועם' ביקש המשב"ק הרה"ח ר' ישראל זילברשלג כמה פעמים להציג לעיני רבינו קויטל [של אשה צעירה שחלתה קשות ל"ע] ורבינו לא שת לבו כי היו עיניו עצומות, רק אחר כמה נסיונות עלה הדבר בידו ורבינו קרא הקויטל וסימן שידוע הענין.

רבינו הורה לזמר 'הנרות הללו' שהלחין הרה"ח ר' יצחק אונגר. כן שרו ניגון משיח.

יום ב פר' ויגש - ב בטבת - זאת חנוכה

רבינו התפלל בבית המדרש הגדול תפילת שחרית ועבר לפני התיבה הרה"ח ר' דוד רוזנברג. לתפילת הלל עבר רבינו לפני התיבה ושר התנועות בעת אמירת 'הודו לד' ו'אנא ד'.

לפני הצהרים נכנסו בקודש פנימה קהל רב לרגל זאת חנוכה.

בשעה 4:15 בערך עלה רבינו לעריכת השולה"ט לכבוד 'זאת חנוכה', רבינו פתח בניגונים 'רחם בחסדך', 'מעוז צור', 'ועל הנסים' והנרות הללו.

אברהם ניסן ניימן מברוקלין. רבינו עבר לפני התיבה לתפילת הלל, ושר בנעימה 'הודו לה' ו'אנא ה'. לתפילת מוסף עבר לפני התיבה הרה"ג ר' משולם זושא לוריא.

אחר התפילה נסע רבינו לנחם את הרה"ח ר' יוסף פריד ובניו על פטירת האשה / האם ע"ה. אחר שרבינו התעניין על הפטירה וכו', שאל את ר' יוסף אודות אחיו (החסיד המופלג ר' חיים מרדכי פריד) הי"ד, והזכיר רבינו שהיה חתן המשב"ק ר' יוסל שכטר. רבינו התעניין אודותיו אם נהרג בימי המלחמה ואם גם בניו נהרגו הי"ד. אחר אמר רבינו בצער אודות המלחמה, איך נהרגו ונאבדו משפחות שלימות.

רבינו שאל את ר' יוסף אם מקורו מעיירה פעטריווא, וענה הן. והזכיר רבינו שהרבנית מפעטריווא היתה אחות הסב"ק זיע"א.

בהמשך שיבח רבינו את הדורות שהשאירה אחריה המנוחה ע"ה ואמר: אם משאירים דורות הרי השאירו משהו. ישנם נכדים ויש דורות ההולכים בדרך זו, ולא סתם מי שיאמר קדיש ותו לא. אחר הזכיר רבינו ה"חובת הלבבות" בתוכחה 'ואל תאמרו למחר אקח צידה, כי פנה יום', וכוונת דבריו היא על הצידה לדרך שצריכים להכין בעלמא הדין, 'כי רב ממך הדרך'.

והפטיר רבינו בברכת תנחומים והפריש סכום לצדקה לטובת הנשמה.

לפנה"צ נכנסו בקודש פנימה קהל רב לקראת יום זאת חנוכה.

חנוכה, תורה, קדושה, יראה ואהבה, ועוד ועוד.

עוד עורר רבינו בתוך דברות הקודש ואמר: איתא בספיה"ק אשר 'חנוכה' מלשון חינוך, כי הוא זמן לחינוך הבנים לאור התורה בקדושה, ובדבר הזה יש רבים התועים מדרך השכל, כיצד ובמה צריכים להדריך את הבנים מימי נעוריהם, יסוד הראשון הוא חשבון הנפש, להתבונן ולהעמיק מחשבה האם צריך תיקון בדבר מה בעבודת ה', וחלילה להטעות עצמו, כי האיש אשר לא ישים לבו לפקוד ולבקר את מעשיו, אומר הוא 'שלום עלי נפשי', שבע רצון מהתנהגותו, דרכו ישרה בעיניו, ואינו רואה בה שום עוולה, ולזה התריעו בספרי יראה לערוך חשבון הנפש בתמידות, עיין "אור החיים" הק' עה"פ (דברים ד, לט) 'וידעת היום', שפי' הכ', דע והבין מצב התנהגותך דבר יום ביומו, ואז 'והשבת אל לבבך', אבל זולת זאת תדלק העלמה בהעלמה, יום רודף יום ואין האדם נעצר לשפר מעשיו, ידוע הפירוש מספיה"ק (עי' "אור פני משה") עה"פ (תהלים יט, ג) 'יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחווה דעת', יום תמול יביע אומר ליום הזה חבירו, הנה אני כבר עברתי, בערום ובחוסר כל, לעד לא אשוב, אבל אתה, היום עוד לפניך, תלוי בידך למלא אותו מלא וגדוש בתורה ומעשים טובים, תן דעתך שאל תנהג כמותי, וכן לילה של אמש זועק ומשווע לליל הנוכחי אל תחשוב להתנהג כמותי, נתקלקלתי והעבר אין, אבל העתיד עדיין, תן דעתך להאיר את הלילה, וזהו מוסר השכל להחושב עם נפשו, אבל מי שאינו חושב, כתמול גם היום וליום מחר ולאחר זמן, אינו שם לבו לשנות דרכו.

לפני אמירת דברי אלקים חיים שר רבינו הזמר 'תתגדל ותתקדש' חו"ק. אחר פתח ונשא דברי אלקים חיים על החרוז 'מעוז צור ישועתי לך נאה לשבח', ופתח ואמר: היום הוא זאת חנוכה, ואיתא בספיה"ק ובספרי תלמידי בעשטה"ק אשר ביום זה הוא גמר החתימה לטובה מימים הקדושים הנוראים, ואאמו"ר זצללה"ה רמז ענין זה בזמר הנרות הללו (עי' לעיל בדא"ח לישב"ק), בימי החנוכה מסיימין וחותמין העבודה שמתחילים בחודש אלול, וכמובן שכשנפרדים מימים קדושים אלו צריכים להתישב ולהתבונן במה נפרדים, מה קנו בימים אלה הכוללים בחי' יראה ואהבה, נרות חנוכה רומזים לאור הגנוז בתורה כידוע, וכתב הרוקח אשר לזה נכתבה בתורה פרשת המנורה בסיום פרשת המועדים בפרשת אמור, לרמז על נרות חנוכה. ומוסיף ה"בני יששכר" (כסלו טבת ב, ב), אשר 'צו את בני ישראל גימ' בימ"י מתתיה"ו ב"ן יוחנ"ן עה"כ ע"ש. ימים אלו ממשיכים אורה, אור אלקי, וכשזוכה האדם למעט אור, להרגיש אלקותו יתברך שמו, מעלה כל הענינים אף הגשמיים לשמו יתברך, ע"י עשייתם בכוונה גבוהה, לא בדרך רשות והיתר, וזה שאנו אומרים 'הנרות הללו קודש הם', הם מקדשים את האדם ומאירים את הדעת לידע אשר 'ואין לנו רשות להשתמש בהם', כי הירא את ה' אינו מקיים עניני הרשות לשם תאוה ח"ו, רק לשם שמים, ואז כל מעשיו מתעלים למדרגה גבוהה, ונעשה מחומר צורה, אבל העושה עניני החומר למלאות תאוותו בעלמא הרי הם מגונים.

העולה מכל זה שכל הענינים הגבוהים האלה יכולים לקנות בהדלקת הנרות

אחר תפילת מעריב בבית המדרש נשא רבינו דברי הדרכה לתלמידי הישיבות והגישו כוללות קוויטל כנהוג. אחר בירך רבינו את המטבעות ועברו כולם בסך ונתן רבינו מטבע לכל תלמיד.

בלילה נסע רבינו לנחם את הרה"ח ר' יצחק מאיר מעסקני העיר בני ברק ובתוך הדברים הזכיר רבינו את ה"אמרי אמת" מגור, ורבינו סיפר מימי קדם כאשר ביקר אצל האמרי אמת.

יום ג פר' ויגש - ג בטבת

רבינו עלה לרחבת בית המדרש להלוויית הרה"ח ר' דוב קייזלר ז"ל. אחר ההספדים הלך רבינו אחורי המיטה במסע הלווייה עד סוף רח' דמשק אליעזר. מכאן המשיך רבינו בנסיעה לבית העלמין ועמד עד אחר סתימת הגולל, ואחר כיסה הקבר בעפר. רבינו אמר 'מכתם לדוד' ושוחח עם הרה"ח ר' יודא פדר אודות אמירת קדיש כי לא השאיר אחריו בן זכר, ואמרו שחתנו הרה"ח ר' לייבל כהנא מלונדון יאמר קדיש.

יום ד פר' ויגש - ד' בטבת

בערב הגיע הגאון רבי מנשה קליין גאב"ד אונגוואר ובעל "משנה הלכות" בקודש פנימה אחר מסירת שיעור בכולל 'מנחת חינוך' וקיבל רבינו פניו בכבוד רב. הגר"מ אמר שעליו לברך 'ברוך רופא חולים', כי בפעם האחרונה שראה את רבינו היה זה בבית האכסניה בהר נוף ורבינו לא הרגיש אז בטוב, שאל רבינו: ברוחניות או בגשמיות? הגר"מ: על עניני הרוחניות איני דואג.

לקראת סיום הדברים אמר רבינו: נפרדים מהימים בשיר ושבח לחי עולמים, ובהמשכת רחמים וחסדים, לדאבון כל לב לבות משפחות רבות מאחינו בני ישראל נשבר, אם בסיבת חולה ר"ל בביתם, שהרופאים נלאו למצוא תרופה למזורם ואין לאל ידם, רק הבורא כל עולמים, היחיד והמיוחד, יכונן תרף לחלצם ממיצר, אנו משבחים אותו שהוא בורא רפואות חדשות שאין למצוא אותם, הוא הכל יכול, בורא רפואה לתחלואים אלו, וירפאם ברפואה שלימה במהרה, לצדם ישנם רבים המצפים לזרע של קיימא, פקידה טובה בנשמות קדושות, רוחם נשברה בקרבם, אברך בא בצל קורתך, ותינה צערו בפני, אשר יום יום כאשר נכנס לביתו חש הוא בחלל השרוי בד' מחיצות הבית, אין וואס זאהל איך איהם ענפערען, ער איז דאך זייער גרעכט, רבש"ע הבט משמים וראה בצער בניך בני ישראל, ובהאי יומא זאת חנוכה אשר הוא זמן מסוגל לפקידת עקרות כדאיתא ב"בני יששכר" (שם י), תן פקודה להמשיך נשמות קדושות לעבדך באמת ובתמים, יתעוררו רחמים וחסדים בכל הפרטים ולכל הנצרכים, עדי נוושע בתשועת עולמים, חנוכת המזבח, לחנך הבית המקדש שיבנה במהרה בימינו, תערה עלינו רוח ממרום לעבדך מתוך שמחה ונחת, ונזכה לבנין בית המקדש, בביאת גואל צדק בבי"א.

אחר פתח רבינו בזמר 'מזמור שיר חנוכת הבית', ובניגון 'וקרב פזורנו' ושח בנועם שיח. וכן ביקש מהרה"ח ר' דוב שכטר לפתוח בניגון שמחה. אחר בירך רבינו על הכוס.

רבינו: ב"בני יששכר" (אדר ב, א) כתב כי 'הצדקה הגדולה שבצדקות המלמד דעת לעני בדעת'.

הגר"מ: בימינו אנו חסר ביגיעת התורה, באשר נכנס עידן המחשבים. כאשר רוצים לדעת מאמר חז"ל מקישים על מקש והמאמר מופיע. לא כן היה פעם, שכדי לדעת מאמר חז"ל היו נזקקים לזכור כל השי"ס.

רבינו: גם ספרי הקיצורים בכלל זה, מסתפקים בלימוד הלכות מתוך ספר "משנה ברורה". פעם לא למדו באופן זה. התחילו כל הלכה מן המקור. למדו "מגן אברהם", "מחצית השקל", "פרי מגדים", "חוות דעת" ועוד. כאשר הייתי מלמד שיעור לבעלי בתים, ולא היה שייך ללמוד עמהם כל דברי הטור והבית יוסף, הייתי מלמד דברי השולחן ערוך והמגן אברהם ומסביר תחילה שלכל סעיף בשולחן ערוך יש 'אבא'. התחלתי כל הלכה ממה שמופיע בגמרא, בהמשך עברתי להסביר דברי הטור ודברי הבית יוסף, ומחלוקת הראשונים הרי"ף הרא"ש והרמב"ם וכו', ושעל פי זה הכריע המחבר את ההלכה.

הגר"מ: עצם העמל היום אינו כבעבר. בצעירותי כאשר הלכו לטבול במקוה לפעמים מצאנו את המים קפואים ושרנו הקרח וטבלנו ואחר הלכנו ללמוד. רבינו: אתם מזכירים השגות שאינם עבור הדור הזה כלל.

הגר"מ: טוב שידעו לכל הפחות איך היה פעם.

רבינו: טהרת המקוה היא דבר גדול, ב"ראשית חכמה" (שער האהבה פי"א) מובא שהקור לא יזיק לטובלים בכוונה ראויה.

הגר"מ: כן מובא בשם הבעש"ט הק' שעל טבילה אחת הוא נוטל אחריות שלא יגיע מזה שום נזק חלילה.

רבינו: הגאון אבד"ק בערזאן למד ארבע מאות פעמים את כל הדי' חלקי שולחן ערוך.

הגר"מ: רבי טעבלי מדוקלא היה משנן כל שבוע מערב שבת עד מוצאי שבת כל מסכתות שבת ועירובין, ובעת ס"ג כבר סבל מכאב השפתיים.

בגמרא מנחות (ז) מובא על אבימי שהיה רבו של רב חסדא ונשתכחה ממנו מסכת מנחות, והלך לתלמידו רב חסדא שילמדוהו המסכת, שאלוהו לאבימי למה היה לך ללכת לתלמידך, ודאי אם היית קורא לו היה בא אליך. והשיב אבימי, שעל ידי היגיעה בהליכה יזכור יותר טוב את הלימוד.

רבינו: כעין זה איתא במסכת נדרים (מא) על רבי שלמד הלכה בי"ג אופנים, ורק שבעה מהם לימד את תלמידו ר' חייא, אבל היה שם כובס אחד ששמע את רבי בלימודו וקלט את כל י"ג האופנים. לימים חלש רבי ונשתכח ממנו תלמודו, למד ר' חייא עמו את שבעת האופנים שידע, והלך ר' חייא אל הכובס ולמד ממנו את ששת האופנים האחרים וחזר ללמדם לרבי, כשמצא רבי את הכובס אמר לו אתה עשית את חייא, וחייא עשה אותי.

הגר"מ האריך אודות סדר הלימוד בישיבות שלומדים בעיון רב ומספיקים ללמוד רק דפים בודדים מתחילת המסכת עד סוף זמן הלימוד.

רבינו: בשווייץ, בחודש אב, שאלתי לבחור אחד איפה אוחזים בישיבה ואמר לי: בדף ד'. שאלתיו היתכן שאין

דברות קודש

שנועד כדי לתת לפני הלומד כל מה שמובא בספרים שמביא המנחת חינוך, כי הביאו את הכל לפונדק אחד. כאשר קם רבינו ללוות את הגאון אמר בענין המחשבים: מדוע אין עדיין מחשב שיעשה חשבון הנפש של האדם.

יום ה פר' ויגש - ה בטבת

רבינו הלך לנחם את הרה"ח ר' ישראל קינד על פטירת אחיו ז"ל.

יום ו פר' ויגש - ו בטבת

בברית מילה שנערך אצל רבינו אחר התפילה הבחין רבינו באיש המצלם והביע מורת רוח, כאשר הצלם המשיך לצלם הביע רבינו התנגדותו בגלוי ורמז לו שיחדל לגמרי.

מספיקים ללמוד יותר, ענה לי הבחור שמגיד השיעור אוהב ללמוד 'עמוק מאד'. הגר"מ: התלמידים האלו כשהם מגיעים לפרק השידוכין הם מבקשים שידוך המתאים לבחור 'למדן'... רבינו: כך מרמים את העולם.

רבינו הורה להביא כיבוד ואמר רבינו לראש כולל "מנחת חינוך" הרה"ג ר' בנימין כץ לחלק מן הפירות לאברכי הכולל [וביקש הגר"מ רשות לקחת עמו את הפירות ועטפם בנייר ולקחם עמו].

הציגו לפני רבינו את החיבור שנתחבר על ידי אברכי הכולל, מראי מקומות מפורטות במנחת חינוך, רבינו קרא את הדברים שכתבו אברכי הכולל בספר לכבודו של הגר"מ קליין, ואחר עיין בתוך הספר והסביר להגר"מ תבנית הספר,

הופיע ויו"ל קונטרס 'נצוצי אורה' לימי החנוכה

